Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/170675,Zawiasy-Litwa-Odnaleziono-szczatki-14-zolnierzy-we-wspolnej-mogile.html
19.04.2024, 15:36

Zawiasy (Litwa): Odnaleziono szczątki 14 żołnierzy we wspólnej mogile

Szczątki 14 osób odnalazł zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN w m. Zawiasy podczas wrześniowych prac poszukiwawczych na Litwie. Ze zgromadzonych informacji historycznych wynika, iż są to szczątki polskich i litewskich żołnierzy poległych w walce podczas konfliktu polsko-litewskiego (1919-20). We wspólnej mogile przy szczątkach odnaleziono także elementy odzieży, w tym umundurowania wojskowego.

Zawiasy (lit. Lazdėnai) to miejscowość położona 30 km na północny zachód od Wilna, na linii kolejowej Wilno - Kowno. Latem 1920 r. odbyła się przy tej miejscowości jedna z ostatnich potyczek w czasie konfliktu polsko-litewskiego 1919-1920 r. Polegli tu i zostali pochowani we wspólnej mogile, przy szlaku kolejowym Wilno-Kowno, żołnierze litewscy oraz żołnierze polscy. W 1938 r., po nawiązaniu stosunków dyplomatycznych pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską, kolejarze z obsługi stacji Zawiasy wraz z dowódcą strażnicy KOP Zawiasy uporządkowali zapomniane wówczas miejsce pochówku. Postawiony został nagrobek z krzyżem, a wokół mogiły posadzono białe akacje.
Mogiła nie przetrwała w tej formie do czasów współczesnych i na kolejne dziesięciolecia została zapomniana. W 2018 r. podczas kwerendy archiwalnej w Litewskim Centralnym Państwowym Archiwum pozyskano wykaz żołnierzy wojska litewskiego, pochowanych w Wilnie, Nowych Trokach, Oranach, Duksach, Lejpunach, Bortelach, Mejszagole i Zawiasach (stan na rok 1938), utworzony na potrzeby przekazania stronie litewskiej po nawiązaniu stosunków dyplomatycznych w 1938 r.

Powyższe informacje zostały zgłoszone przez prezesa Komitetu Opieki nad Grobami Wojennymi, Mariana Sokalskiego, do Departamentu Dziedzictwa Kultury przy Ministerstwie Kultury Republiki Litewskiej. Zebrano również świadectwa mieszkańców, którzy wskazali możliwe miejsce pochówku żołnierzy, znajdujące się nieopodal stacji kolejowej. Wskazanemu obiektowi w styczniu 2019 r. został tymczasowo nadany status obiektu chronionego. Sprawa została przekazana do administracji samorządu elektreńskiego, na którego terenie znajduje się miejscowość. Prace poszukiwawcze samorząd elektreński, zorganizował w końcu 2021 r. Niestety, podczas prac nie odnaleziono miejsca pochówku ani szczątków poległych żołnierzy. W 2022 r. dzięki współpracy z Konsulatem RP w Wilnie, do projektu poszukiwań mogiły włączony został zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN. Przeprowadzone kwerendy oraz analiza materiałów archiwalnych i kartograficznych pozwoliły wytypować miejsce pochówku.

13 września 2022 r. podczas prowadzonych badań archeologicznych odnaleziono

poszukiwaną wspólną mogiłę polskich i litewskich żołnierzy. Prace prowadzone są we współpracy z litewskim archeologiem Dianą Oleinik oraz przy wsparciu wolontariuszy Stowarzyszenia Odra-Niemen.

19.09.2022
BPil

BIURO POSZUKIWAŃ
I IDENTYFIKACJI

5

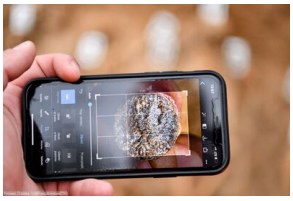
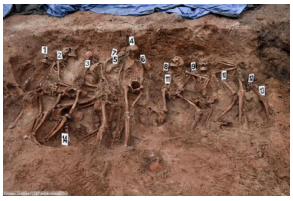

BIURO POSZUKIWAŃ
I IDENTYFIKACJI
IPN

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #52

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #53

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #54

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #55

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #56

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #57

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #58

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #59

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #60

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #61

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #62

Zawiasy (Litwa):
Masowa mogiła
żołnierska #63